

Kleinheincz Gábor – Samodai Zsófia

AZ INFORMATIKAI KORMÁNYBIZTOSSÁG 2000–2002 KÖZÖTT

ELŐZMÉNYEK

Kormányzati Informatikai Stratégia

A kormányzat felismerve, hogy az informatika a vezetési kultúra megújításának meghatározó eleme, 1991-ben határozatot hozott az informatika kormányzati szintű koordinációjáról. A 3296/1991. (VII.5.) Korm. határozat értelmében a koordinálandó feladatok tartalmi körének meghatározásával a Miniszterelnöki Hivatal (MeH) közigazgatási államtitkár irányítása alatt 1991. november 27-én megalakult az Informatikai Tárcaközi Bizottság és annak munkaszervezete, a MeH szervezeti keretei között az Informatikai Koordinációs Iroda (továbbiakban: IKI). Az ITB feladata volt egy helyzetelemzés, valamint ajánlások és informatikai tárgyú szabványok elkészítése, amely alapját képezte a későbbi stratégiai dokumentumoknak. Az ITB munkásságáról a Magyar Zoltán E-közigazgatástudományi Egyesület a „hiteles helyektől” az elektronikus közigazgatásig című kiadványa nyújt betekintést.

Az ITB és az IKI mellett az MSZP–SZDSZ koalíció időszakában (1994–1998) létrejött az Informatikai és Távközlési Kormánybizottság (továbbiakban: ITK) mint legfelsőbb koordináló szerv, melyben közigazgatási államtitkárok és helyettes államtitkárok hoztak döntést a stratégiai jelentőségű kérdésekben. Az ITK éppen ezért nem is működött soha rendszeren, mert a közigazgatási államtitkárok szintjén ezek a döntések nem tudtak konkurálni a napi szakmapolitikai aktualitásokkal. Az ITK 1998-ban elfogadta a Kormányzati Informatikai Stratégiát (továbbiakban: KIS). A stratégia meghatározta azokat a lényeges társadalmi, gazdasági mutatókat, amelyek célértékének elérésével az ország megfelelhet az informatikai változások támasztotta kihívásoknak. A KIS tartalmazta a célok elérését szolgáló főbb feladatokat, valamint megfogalmazta a feladatok eléréséhez szükséges szabályozásokat, pályázatokat és projekteket. Az informatika látványosan növekvő súlya miatt 1997-től főosztályvezető helyett, helyettes államtitkár vezette az IKI-t.

A Fidesz 1998-as választási győzelme után lassú személycserék indultak a MeH-ben is, ugyanis a lelkes, ám a kormányzati irányításban még rutintalan Fidesznek elsősorban a politikai kommunikációval kellett törődnie: az első Orbán-kormánynak döntésről, döntésre kellett lavíroznia a rendszerváltás óta eltelt nyolc évben kialakult média-egyensúlytalanságban. A választási győzelem ugyanis nem volt olyan arányú, hogy igazi lendülettel lehetett volna a legfontosabb szakmapolitikai kérdésekhez

nyúl. Ez nem jelentette azt, hogy ne lett volna komoly szándéka és felkészült szakmai gárdája a kormányzópártnak. A Stumpf István névvel fémjelzett előkészítő műhelyekben komoly munka folyt, s 2002-ig a Kancellária biztosította a kormányzati munka, választási stratégiában elhatározott irányainak megtartását.

A kormányzati informatikában is megvolt a Fideszen belüli belső rivalizálás, ami az 1998 nyara és 2000 nyara közötti szűk két évet jellemezte, ennek középpontjában az információs társadalom hazai megvalósítása állt. Az egyik irányt a MeH minisztere Stumpf István, a másikat Kalmár István, a miniszterelnök informatikai főtanácsadója¹, egyben a NAV informatikai elnökhelyettese, majd a posta elnök-vezérigazgatója képviselte. A két csoport egyeztetéseket folytatott a kérdésről, melyek eredményeképpen egy közös megoldást választott a kormány: a politikai kommunikációban a Stumpf István által képviselt irány lett a meghatározó, azonban a személyi kérdésekben, illetve a nagyobb forrásokat igénylő döntésekben elsősorban a miniszterelnök informatikai főtanácsadójának véleménye volt domináns. Stumpf István 1999-ben a Synergon Magasyn újságírójának adott interjújában úgy nyilatkozott, hogy az elektronikus közigazgatás megteremtéséhez elsősorban a „(...) fejekben lévő ellenállást kell leküzdeni, amely még mindig gátja az informatikai eszközhasználat terjedésének”. (Stumpf, 1999)

Az új kormányzat tehát – áttekintve az információs társadalom kialakításának időszerű tennivalóit – megállapította, hogy a feladatok megoldásához határozottabb iránymutatás, a központi kormányzati szervek intenzívebb és összehangoltabb tevékenysége szükséges. Ezért az 1999. év végén a Kormánynak döntést kellett hoznia arról, hogy a hazai információs társadalom, információs politika kormánybiztos vagy politikai államtitkár felügyelete alá kerüljön. Stumpf István véleménye szerint a kormány legfőbb informatikai döntéshozójának munkáját egy szakértői testületnek kell támogatnia az informatika és a média területéről. Tekintettel arra, hogy a politikai államtitkár számára nem volt biztosítható megfelelő apparátus a feladatok ellátásához, a Kormány úgy döntött, hogy kormánybiztosnak kell felelnie a kormányzati informatikával összefüggő feladatokért. A miniszterelnök Kalmár István jelöltjét Sík Zoltánt – a Hírközlési Főfelügyelet akkori informatikai igazgatóját – választotta kormánybiztossá, míg a kormánybiztos által felügyelt három szakterület vezetői közül (főcsoportfőnök) végül kettőt Stumpf Istvánt jelölhetett. A konszenzus a legfelsőbb szinten, a miniszterelnök részvételével tartott megbeszélésen² jött létre, ahol az új szervezeti egység organigramját, vezetőinek személyét és főbb feladatait vitatták meg a résztvevők, s az előterjesztett alternatívák között a miniszterelnök választott.

1 lásd a 2146/2000. (VI. 30.) Korm. Határozat 4,6,8,10 pontjaiban címzett felelős megnevezését.

2 A megbeszélésen a miniszterelnök mellett Kalmár István, Stumpf István, Sík Zoltán, valamint Tóth Zsolt (Stumpf István kabinetfőnöke) és Nagy Andor (a miniszterelnök akkori kabinetfőnöke) vett részt.

A Miniszterelnöki Hivatal szervezeti keretei között önálló feladatkörrel létrejövő informatikai kormánybiztos hivatalának (Informatikai Kormánybiztosság, továbbiakban: IKB) feladatait a Kormány 100/2000. (VI.23.) rendelete jelölte ki. Körülbelül egy hónap egyeztetés³ eredményeképpen véglegessé vált a kormánybiztosság induló személyi állományának listája is, valamint eldőlt, hogy a Szilágyi Erzsébet fasor 11/b alatt indul az eddigi legmagasabb szintre emelt kormányzati koordináció.

Az IKB fő feladatai

Az informatikai kormánybiztos feladatát és hatáskörét, valamint az információs társadalom megvalósításával összefüggő feladatokat a 100/2000. (VI. 23.) Korm. rendelet határozta meg. A rendelet 2§-a a kormánybiztos feladataiként a következőket határozta meg:

- a kormány átfogó információs politikai alapelveinek kidolgozása;
- az információs társadalom megvalósulásához szükséges kormányzati feladatok stratégiájának előkészítése, majd annak elfogadása után a megvalósulás ellenőrzése és felügyelete;
- az állampolgárok információs társadalomba való beilleszkedésének, az esélyegyenlőség biztosításához szükséges állami feladatoknak megtervezése és végrehajtása;
- a közigazgatás működésének az informatika új lehetőségeivel összefüggő újrászervezése;
- az új technológiák és eljárások kormányzati alkalmazására vonatkozó javaslatok kidolgozása, kezdeményezése;
- a hírközléssel kapcsolatos hatáskörök gyakorlása;
- az éves bélyegkibocsátási terv jóváhagyása;
- az árhatósági jogkörökkel összefüggő feladatok ellátásában való közreműködés;
- közreműködés a Hírközlési Főfelügyelet tevékenységének felügyeletében;
- a közigazgatás szervei, az önkormányzatok és a civil szféra közötti koordináció elősegítése;
- az elektronikus kereskedelem és szolgáltatások elterjedéséhez szükséges feltételrendszer kialakítása;
- az információs társadalom folyamatainak követése és a szükséges beavatkozások kezdeményezése;
- nemzetközi szinten – különös tekintettel az Európai Unióra – a magyar érdekek képviselése az információs társadalom kérdéskörben.

---

3 E sorok írója is részt vett több, a HIF (ma NMHH) épületében tartott egyeztetésen. Rendkívül izgalmas, pezsgő időszak volt.

KEZDETEK

Annak ellenére, hogy az IKB kinevezett vezetői egymással konkuráló szakmapolitikai műhelyekből érkeztek, s így komoly véleménykülönbségek voltak az információs társadalom megvalósítását illetően, a szervezetben jó együttműködés alakult ki már a működés elején. Kezdetben a Kormánybiztosság számára nem állt rendelkezésre megfelelő elhelyezés és pénzügyi forrás. Ez a körülmény a nehézségek ellenére szabadságot és nagy döntési rugalmasságot nyújtott a szervezetnek. Az IKB költségvetéséről az akkori kormányzópárt elnökségi ülésén született döntés. 2000-ben a miniszterelnöki tartalékkeret finanszírozta a Kormánybiztosság működését. Hamarosan, 2000 novemberében az elhelyezés problémája is megoldódott, az addig 4 hónapon keresztül szétszórta – a jogelőd szervezetek épületeiben – dolgozó majd’ 80 fős személyi állomány új székhelyre, a már említett Szilágyi Erzsébet fasorba költözhetett.

Az IKB időszakban a magyar kormányzati informatika történetében először állt rendelkezésre együtt megfelelő stratégia, szakértelem, komoly pénzügyi forrás⁴, valamint kivételes szakmapolitikai lendület és együttműködési hajlandóság.

A Nemzeti Információs Társadalom Stratégia számos feladatot jelölt ki a Kormánybiztosság számára, amelyek a nagy terhelés mellett óriási szakmai kihívást is jelentettek a szervezetnek⁵. A demokratikus szemléletű vezetésnek köszönhetően minden szakmai szempont, ötlet teret nyerhetett. A hatékony munkavégzést jól szabályozott, beépített kontrollmechanizmusok biztosították.

SZERVEZETI FELÉPÍTÉS

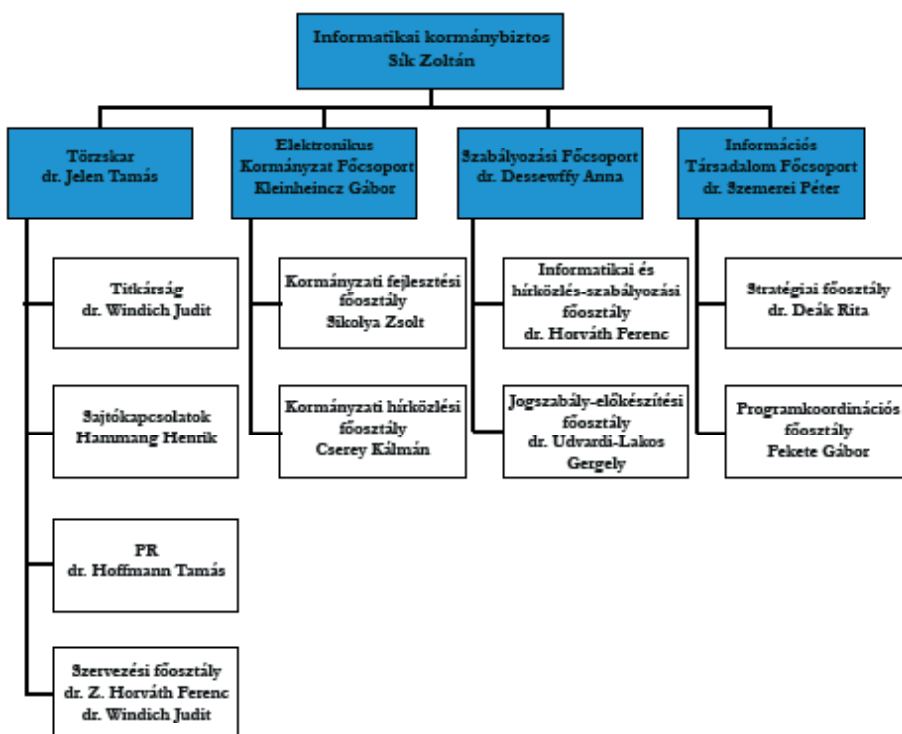
A Széchenyi Tervvel összhangban elkészített Nemzeti Információs Társadalom Stratégia bemutatásával⁶ 2001. május 17-én Magyarország elindult az Információs Társadalomra való tudatos felkészülés útján. Az IKB céljai a stratégia alappilléreire – az ember, eszköz, tartalom együttes, egymást kölcsönösen erősítő fejlesztése – épültek. A stratégia egyfajta új szemléletet testesített meg, amely az információs társadalom fejlődési irányait figyelem-

4 Tizenöt év távlatából visszatekintve is igen jelentős források felett gazdálkodott az IKB, ugyanis 2001-2002-ben 21+47, összesen 68Mrd forintot költött az információs társadalom építésének céljaira! Ez arányaiban jelentősebb, mint a 2004-2006-os időszak EU-s és hazai forrásai, vagy a 2007-2013-as időszak 140Mrd forintja, de összemérhető a 2014-2020-as KÖFOP rendelkezésre álló forrásaival is. Külön megemlítendő továbbá, hogy ez az összeg csak hazai forrás volt.

5 Jellemző a nem egészen két évig működő IKB-ra, hogy óriási lelkesedés van a szervezetben: ebben az időszakban nem ritka, hogy a munkatársak önszorgalomból éjszakákat töltenek munkával a hivatalban.

6 A prezentációk nagyon innovatívak voltak! Flash animációkkal tették professzionálissá a stratégia elindulását. Ekkor debütált először egy olyan prezentációs technika, ami nem az addigra megszokottá vált PowerPoint szoftvert, hanem egy Flash-alapú szoftvert használt. 7 évvel a Prezi előtt, ez a szoftver megkapta a Flash „Oscar-díjat” a Flashforward díjat. Az eszköz Deák Rita IKB információs társadalomért felelős főosztályvezető és Honti Pál (Mimoza Kft.) együttműködéséből született.

be véve szakított a korábbi, ágazati alapon szerveződő munkamegosztással, továbbá a feladatok megvalósításának rendelte alá a szervezeti struktúra kialakítását. A Kormánybiztosság szervezeti struktúrájának kialakítása az új szemlélet jegyében történt. Az IKB három főcsoportból⁷ épült fel: az *Információs Társadalom Főcsoport* az információs társadalom stratégiai kérdéseiről, a monitoringért, az állami és az állam által támogatott tevékenységekért, az *Elektronikus Kormányzat Főcsoport* a kormányzat hírközlési és informatikai korszerűsítéséért, valamint a nyitott közigazgatás megteremtéséért, míg a *Szabályozási Főcsoport* a hírközlési és informatikai tárgyú jogszabályok előkészítéséért, a klasszikus hírközlési ágazati szabályozási feladatok ellátásáért felelt. Az IKB szervezeti felépítését szemlélteti az 1. ábra.

1. ábra: INFORMATIKAI KORMÁNYBIZTOSSÁG SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

⁷ A főcsoportfőnök elsősorban rendvédelemben használt terminológia volt. Helyettes államtitkár és főosztályvezetői besorolás között helyezkedett el. 2001-ben ugyanis az a döntés született, hogy a kormánybiztos ugyan állami vezető, de a három közvetlen helyettese már – a túl sok már meglévő állami vezető miatt - nem lehet helyettes államtitkár, így kapták a főcsoportfőnöki kinevezést.

A KORMÁNYBIZTOSSÁG EREDMÉNYEI

Információs Társadalom Főcsoport

Feladatok

A főcsoport alapvető feladata a Széchenyi Terv 5. fejezetében szereplő Információs Társadalom- és Gazdaságfejlesztési Program végrehajtása. Ezzel összefüggésben a főcsoport elkészítette a *Nemzeti Információs Társadalom Stratégiát*. Mindezek mellett kiemelt figyelmet fordított a gazdaság és a civil társadalom *tájékoztatására* és véleményének *megismerésére*. Ennek érdekében érvényesítette, folyamatosan ellenőrizte a kidolgozott stratégiát, és ellátta az információs társadalommal, a közigazgatás korszerűsítésével és a szolgáltató állam koncepciójával kapcsolatos feladatokat. Az információs társadalommal összefüggő kérdésekben megvalósította az *egységes kormányzati tájékoztatási politikát*, részt vett egy *információs központ kialakításában és működtetésében*. A stratégiával kapcsolatban *monitoring rendszert működtetett* az információs társadalom fejlődésének nyomon követése érdekében, és az eredményekről rendszeresen tájékoztatta a kormányt.

Megtervezte, és pályázati tevékenységének keretében végrehajtotta az állampolgárok információs *társadalomba történő beilleszkedéséhez, az esélyegyenlőség biztosításához* szükséges állami *feladatokat*. Elősegítette továbbá a *kultúra, az oktatás, és az egészségügy* területeinek informatikai kérdéseit érintő stratégia megvalósítását.

Programokat indított az információs társadalom civil szektorában a stratégiai célok megismertetésére és azok megvalósításának kidolgozására. Gondoskodott a polgárok információs társadalomról alkotott képének formálásáról.

Részt vesz a kormányzati munkával kapcsolatos *távközlési stratégiai tervek elkészítésében*, valamint az informatikát és a távközlést érintő előterjesztések véleményezésében.

Nemzetközi szinten ellátta a magyar *érdekek képviseletét* az információs társadalom kérdéskörében. Tevékenységének jelentős részét a *pályázatok és pályázatokon kívüli támogatások kiírása és lebonyolítása* jelentette, amelyek az ember, eszköz, tartalom szinergiájának megvalósítását voltak hivatottak támogatni. A célkitűzések tekintetében minden program e fogalom-rendszer megvalósulására összpontosított.

Eredmények

A Stratégia

Az elmúlt majd' két évtizedben számos informatikai vonatkozású stratégia készült. A stratégiák célrendszerét vizsgálva megállapítható, hogy a különböző kormányzatok hasonlóan vélekedtek arról, hogy az információs társadalom megteremtéséhez mely területek fejlesztésére van szükség.

Az alábbi táblázat a KIS, a Nemzeti Információs Társadalom Stratégia (NITS) és a kormány által 2014-ben elfogadott Nemzeti Infokommunikációs Stratégia (NIS) pilléreit mutatja be:

KIS (1998)	NITS (2001)	NIS (2014)
1. Gazdasági környezet	1. Infrastruktúra fejlesztése	1. Infrastruktúra
2. Hatékony, szolgáltató állam	2. Gazdaságpolitika	2. Kompetenciák
3. Ember-központú társadalom	3. Kultúra	3. Gazdaság
4. Tudásorientált társadalom	4. Oktatás	4. Állam
5. Infrastruktúra fejlesztése	5. Társadalompolitika	5. Horizontális tényezők (E-befogadás, K+F+I, Biztonság)
6. Részvétel a globális folyamatokban	6. Elektronikus kormányzat	
	7. Önkormányzat	

1. táblázat: INFOKOMMUNIKÁCIÓS STRATÉGIÁK PILLÉREI

Nemzeti Információs Társadalom Stratégia (NITS)

Magyarország GDP-jének növekedése, és ezen belül az infokommunikációs piac bővülése az átlagos európai ütemnél gyorsabb volt a NITS készítése előtti időszakban. A technológiai és gazdasági fejlettséget, az alkalmazások részarányát, a piaci környezetet, az információs társadalomra való felkészültséget, az Internet-hozzáférés és -használat mutatóit, valamint az elektronikus üzletvitel megoldásait tekintve azonban Magyarország az EU átlagától jelentősen lemaradt. A hátrány ledolgozása érdekében a kormány úgy döntött, hogy szükség van egy átgondolt stratégia mentén megvalósuló, aktív kormányzati beavatkozásra. A kormány az IKB létrehozásával megteremtette a szükséges fejlesztések intézményi hátterét, és feladatként írta elő többek közt a stratégia lehető leggyorsabb megalkotását.

Az Információs Társadalom Főcsoport 2001. május 17-én kiadta a Nemzeti Információs Társadalom Stratégiát (továbbiakban: NITS), amelynek legfőbb célja az elektronikus kormányzás feltételeinek megteremtése volt. A NITS kiemelt célként jelölte meg az egységes kormányzati hálózat és az elektronikus közbeszerzési rendszer kialakítását, a jogszabályi környezet megváltoztatását, az elektronikus aláírás feltételeinek megteremtését, valamint az egységes hírközlési törvény megalkotását. A stratégia megvalósítása hét fő területre terjedt ki, amelyek a stratégiában hét egyenrangú, önálló, ám egymással szoros összefüggésben, szinergiában lévő, egymást folyamatosan átszövő cselekvési program formájában szerepeltek. A programok középpontjában minden program előfeltétele a törvényi és jogi szabályozási környezet, az anyagi-technikai infrastruktúra fejlesztése állt. A hét fő programot és a hozzájuk tartozó kiemelt területeket mutatja be az alábbi táblázat:

Programok	Kiemelt területek
1. Infrastruktúra-fejlesztési Program	Szabályozás, szabványosítás
2. Gazdaságpolitikai Program	Szabályozás, távmunka, innovatív és fokozottan piacképes vállalkozások K+F támogatása
3. Kultúra Program	Szabályozás, magyar kulturális örökség digitalizálása, digitális tartalom létrehozása
4. Oktatási Program	Információs írástudás, IKT eszközök használata az oktatásban
5. Társadalompolitikai Program	Igényteremtés, hozzáférés, képzés
6. Elektronikus Kormányzat Program	Kormányzati ügyvitel elektronizálása, szolgáltató kormányzat létrehozása
7. Önkormányzati Program	Önkormányzati ügyvitel elektronizálása, szolgáltató önkormányzat létrehozása

2. táblázat: NITS PROGRAMOK ÉS KIEMELT TERÜLETEK

Eszköz, ember, tartalom

Minden beavatkozás a NITS akciótervében az ember, eszköz, tartalom egymást kölcsönösen erősítő fejlesztését szolgálta. A beavatkozások kiemelt figyelmet fordítottak az infokommunikációs eszközök használata iránti igény felkeltésére, az információs írástudás elterjesztésére, a technikai infrastruktúra hozzáférhetővé és tömegessé tételére, a magyar nyelvi tartalom (információ és szolgáltatások) fejlesztésére, valamint az elektronikus kormányzat és önkormányzat kiépítésére, a „szolgáltató állam” megteremtésére. A stratégia mindegyik feladathoz megoldási javaslatokat és határidőket rendelt.

A NITS mögött meghúzódó kormányzati elkötelezettség komolyságát mutatta, hogy Magyarországon minden addiginál magasabb összeget fordítottak célirányosan az információs társadalom fejlesztésének előmozdítására. Teljesen új megközelítést tükrözött az is, hogy nem elsősorban állami szervek kapták a támogatást, hanem non-profit és profitorientált szervezetek, amelyek forrásmultiplikálással tovább növelték, és a köz javára fordították ezeket a forrásokat, illetve azok kedvező hatásait.

Az Információs Társadalom Főcsoport által kidolgozott Nemzeti Információs Társadalom Stratégia alapján Magyarország az előző időszakoknál gyorsabban tudott elindulni az információs társadalomra való tudatos felkészülés útján.

1) Pályázatok

A Főcsoport elvégezte az Információs Társadalom és Gazdaságfejlesztési Program pályázatainak kiírását és lebonyolítását. A pályázatok a NITS-ban meghatározott három terület, az „ember, eszköz, tartalom” fejlesztését szolgálták. A pályázatok megvalósítására összesen 12,22 milliárd forint keretösszeg állt rendelkezésre. Fejlesztési területenként a következő pályázatok valósultak meg:

Eszköz

- Az információs társadalommal kapcsolatos hazai kutatások, nemzetközi tapasztalatok átvétele, adatbázisok képzése, karbantartása, publikálása illetve a stratégiai tervezést segítő munkák támogatása (kód: SZT-IS-1)
- Az információs társadalom megvalósításában közreműködő civil szervezetek támogatása (kód: SZT-IS-4)
- Magyar nyelvi informatikai technológiák fejlesztése és alkalmazása (kód: SZT-IS-10)
- Az információs társadalom építésével kapcsolatos népszerűsítő, tudatosságnövelő, ismeretterjesztő kezdeményezések támogatása (kód: SZT-IS-15)

Ember

- A felnőtt lakosság oktatási rendszeren kívüli képzésének támogatása a könyvtárakban (kód: SZT-IS-2)
- A köztisztviselők és közoktatásban dolgozó pedagógusok számára otthoni számítógép-használat, internet-hozzáférés támogatása és távoktatási csomag biztosítása (kód: SZT-IS-3)
- Kis- és középvállalkozások informatikai infrastruktúrájának támogatása, versenyképesség, esélyegyenlőség, termelési, értékesítési, beszerzési együttműködésének, beszállítási lehetőségeinek, valamint az információs társadalomba való bekapcsolódásának elősegítése (kód: SZT-IS-5)
- A felnőttek képzésében szerepet vállaló közoktatási intézmények támogatása (kód: SZT-IS-12)

Tartalom

- A kis- és középvállalkozások üzletmenetét segítő központ létrehozása (kód: SZT-IS-6)
- Magyar nyelvű internetes tartalmak fejlesztésének támogatása (kód: SZT-IS-7)
- Az önkormányzatok internetes aktivitását biztosító eszközök és szolgáltatások támogatása (kód: SZT-IS-8)
- Internetes adattartalmak előállításának támogatása – a szabványosított tartalmak egyedivé tétele a helyi adatokkal, a speciális tartalmak egységes, szabványosított biztosítása (kód: SZT-IS-9)
- Az informatikai módszertanok honosításának, elterjesztésének támogatása az EU harmonizáción belül (kód: SZT-IS-14)

2) Nem pályázatos támogatások

A nem pályázatos támogatások az alábbi célokat szolgálták:

- Sorkatonák támogatása
- Büntetés-végrehajtási és javító-nevelő intézetekben élők támogatása
- Tehetséges, tanulni vágyó roma diákok támogatása
- A révkomáromi magyar tannyelvű egyetem informatikai laborjának létrehozása

- A közép- és felsőoktatásban tevékenykedő kollégiumok számítógépes eszközökhöz juttatásának, ezáltal a diákok megfelelő felkészülésének támogatása
- Socrates Nemzeti Iroda „e-learning” program keretén belül tehetséges diákok számára részvétel biztosítása magas szintű informatikai képzési lehetőségekben, az Európai Unió informatikai témájú programjaiban.

Elektronikus Kormányzat Főcsoport (EKF)

Feladatok

A Nemzeti Információs Társadalom Stratégia szerves részét képezte az Elektronikus Kormányzat Program, amelynek két fő célja a polgárbarát ügyintézés kialakítása és a közigazgatás hatékonyságának javítása az Internet és az elektronikus megoldások alkalmazása által.

Az Elektronikus Kormányzat Főcsoport az állam szolgáltató képességét növelő, a polgárok igényeihez alkalmazkodó informatikai rendszereket készített: ekkor indult az első Kormányzati Portál és a teljes közigazgatás egységes lefedését megcélzó Elektronikus Kormányzati Gerinchálózat is. A főcsoport támogatta és irányította a szolgáltatásközpontú szemléletre épülő fejlesztéseket. Új technológiák kormányzati munkában történő hasznosítását kezdeményezte, és kidolgozta az elektronikus közigazgatás stratégiáját.

Részt vett az informatikával és a távközléssel kapcsolatos szabályozási feladatok előkészítésében. Irányelveket dolgozott ki a kormányzati informatikai fejlesztések, a távközlési működtetési feladatok, az elektronikus irat- és dokumentumkezelés, valamint az adatvagyon-gazdálkodás egységes megoldására.

Összehangolta a már meglévő és tervezett informatikai fejlesztéseket. Irányította a kormányzati informatikai és távközlési infrastruktúra fejlesztését, és ellátta annak működtetésével kapcsolatos feladatokat. Gondoskodott a kormányzati intézményeknek nyújtott gerinchálózati szolgáltatások, és a kiemelt kormányzati alkalmazások működtetéséről.

A nemzetközi és hazai szervezetekben ellátta a kormányzati informatika és a távközlés képviselőt, továbbá részt vett a szervezetek munkájában. A kormányzati részvételt összehangolta a nemzetközi kormányzati informatikai alkalmazásfejlesztésben, valamint a távközlési infrastruktúrafejlesztésben. Közreműködött a nemzetközi szervezetekhez, illetve más államok kormányzati szerveihez benyújtott informatikai fejlesztési pályázatok véleményezésében.

Ellátta az ITB titkársági, valamint a MeH és az általa felügyelt szervek informatikával kapcsolatos koordinációs feladatait.

Eredmények

1) Elektronikus Kormányzat Program

Dr. Stumpf István kancellárminiszter 2001. július 10-én ismertette a Nemzeti Információs Társadalom Stratégia szerves részét képező Elektronikus Kormányzat Programot. A Miniszterelnöki Hivatal Informatikai Kormánybiztossága által készített dokumentum két fő célkitűzése volt, a polgárbarát ügyintézés megvalósítása és a közigazgatás belső működési hatékonyságának javítása az internet és az elektronikus megoldások egy-egy alkalmas alkalmazása által. Az Elektronikus Kormányzat Program volt az első olyan dokumentum, amely mögött külön erre a célra létrehozott szervezet állt, a szükséges erőforrásokkal és eszközökkel. A kormány 2001-re 4,9 milliárd, a 2002. évre pedig mintegy 7,1 milliárd forintot különített el a Program végrehajtására. Ez volt az első eset, hogy minisztériumok e-közigazgatás fejlesztési projektekre kaptak finanszírozást. Számos pályázat indult különböző területeken.

2) Kormányzati Portál

A Kormányzati Portál (továbbiakban: KP) alapvető célja volt, hogy az állampolgárok és szervezetek számára, az interneten keresztül lehetővé tegye a kapcsolattartást a közigazgatás intézményeivel.

A KP az e-demokrácia és az e-ügyintézés színhelyévé kívánt válni annak érdekében, hogy lehetőséget nyújtson arra, hogy az állampolgárok *egyetlen webcímen keresztül* intézhessék minél több, közintézményekhez kapcsolódó ügyüket, valamint egységes tartalmilógikai felépítéssel, *élethelyzet alapú* és hagyományos hierarchikus megközelítésben, egyetlen regisztrációs folyamattal, nagy magabiztossággal, könnyen tudjanak tájékozódni a közigazgatási honlapok rengetegében. A KP létrejöttével az állampolgárok a fórumokon elmondhatták véleményüket, így közvetett módon beleszólhattak a jogszabályalkotásba.

Mindezen szolgáltatásokat megbízható, biztonságos módon és a törvényi előírásoknak megfelelően kellett nyújtania, valamint a kor hatékony informatikai technológiáit, szabványait alkalmazó rendszerekkel kellett megvalósítania.

A KP célja a közigazgatás irányában az volt, hogy *működésével és felépítésével szabványt alkosson* a közigazgatási honlapok, minisztériumi honlapok és ágazati portálok számára.

A Kormányzati Portál szerkesztőséget - mint új szervezeti egységet - is kapott, amit azonban helyhiány miatt nem lehetett az IKB-ban elhelyezni. A szerkesztőség átmeneti ideig (2001. december 31-ig) a MÁV Informatika épületében kapott helyett.

Az IKB pályázatot írt ki a közigazgatási intézmények számára a Portálon további szolgáltatások megvalósítására, amely pályázat keretében 24 intézmény kapott támogatást új szolgáltatások kialakítására. A 24 intézményi és a későbbiekben létrehozott újabb szolgáltatások egységes integrálása érdekében szükséges volt egységes kapcsolódási felület (interfész) kidolgozása.

A Kormányzati Portálhoz a legelső időszakban a következő intézmények csatlakoztak: Egészségügyi Minisztérium, Fővárosi Bíróság, Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség, Gazdasági Minisztérium, Magyar Energia Hivatal, Honvédelmi Minisztérium, Környezetvédelmi Minisztérium, Közlekedési és Vízügyi Minisztérium, Oktatási Minisztérium, Pénzügyminisztérium, OEP.

3) Elektronikus Kormányzati Gerinchálózat

Az Elektronikus Kormányzati Gerinchálózat (EKG) csomópontjai közötti összeköttetések meghagyása mellett új, optikai szál alapú, nagy sávszélességű összeköttetéseket kellett kialakítani. A forgalmat az új összeköttetésekre kellett ráterelni oly módon, hogy egyrészt a régi összeköttetések megmaradjanak tartaléknak, másrészt az összeköttetéseken korlátozva legyen az internetes forgalom. Utóbbira az EKG internetkijárat folyamatos működőképességének megvédése érdekében volt szükség.

4) Egyéb projektek

Kormányzati PKI (Public Key Infrastructure)

Az elektronikus aláírásról szóló törvény elfogadása után közvetlenül kellett megteremteni az államigazgatási nyilvános kulcsú infrastruktúra (PKI) szervezeti és szolgáltatási rendszerét. Ennek egységes koncepció alapján, a leggazdaságosabb és minden ésszerű igény kielégítésére alkalmas módon kellett megtörténnie. A koncepció kidolgozását az 1075/2000. számú Korm. határozat 11. pontja rendelte el. A projekt célja a hiteles elektronikus kommunikáció alkalmazásának feltételeinek megteremtése volt a kormányzati, közigazgatási informatikai rendszerekben. Ennek megvalósítása komplex feladat volt, amelynek során ki kellett alakítani az alkalmazás jogi környezetét, a megfelelő szervezeti kereteket és a szükséges technikai feltételeket egyaránt.

A projekt támogatást nyújtott a Belügyminisztérium – mint a kormányzati hitelesítő infrastruktúra felállításáért és üzemeltetéséért felelős szervezet – által megvalósítani kívánt köztisztviselői chipkártya projekthez, úgy, hogy az azt kiszolgáló hitelesítő infrastruktúra alapjául szolgáljon a fokozott biztonságú kormányzati hitelesítő infrastruktúrához.

TETRA

A 2000-2002 időszak e-közigazgatási projektjeit vizsgálva mindenképpen meg kell említeni a Magyar Posta Zrt. TETRA (kormányzati készenléti kommunikációs rendszer) projektjét. A schengeni egyezmény elvárásainak is megfelelő TETRA rádiókommunikációs hálózat kiépítéséről a kormány 2001 júniusában döntött. A TETRA rendszer bevezetésének előzményének tekinthető, hogy a korábbi vezetékes és rádiós hálózatok polgári célokra épültek, a hálózat kapacitásai nem voltak elegendőek, védeltségük nem érte el a nemzetbiztonsági szintet. A hálózat így nem volt megfelelő a kormányzati szervezetek – rendőrség, tűzoltóság, mentők, határőrök és pénzügyőrök – távközlési igényeinek kielégítéséhez. Erre a célra egy ön-

álló, kizárólag a készenléti, valamint kormányzati szervezetek távközlési céljait szolgáló rádiókommunikációs rendszert kellett kialakítani. A hálózat működtetési jogát a Magyar Posta Zrt. kapta meg. A Posta pályázatokat írt ki az egységes digitális rádiótávközlő rendszer (EDR) kiépítésére. Az előminősítési eljárás alapján a Motorola és Nokia bizonyultak a legalkalmasabb ajánlattevőnek, azonban egyik vállalat ajánlata sem felelt meg a jogi szabályozásban előírt nemzetbiztonsági és védelmi követelményeknek. A TETRA rendszer kiépítésére 2007-ben került sor.

A fentiekén kívül a főcsoport az alábbi projektek kiírását és lebonyolítását vezette el:

Projekt	Tartalom	Intézmények, amelyekben a projekt megvalósult
Kormányzati Iratkezelő Rendszer (KIR)	Számítógépes iktatási és elektronikus iratkezelési rendszer kialakítása, amely lehetővé teszi nem csak a papír alapú, hanem az elektronikus irat iktatását és helyének pontos meghatározhatóságát az irat érkezésétől az archiválásig.	Egészségügyi Minisztérium, Gazdasági Minisztérium, Honvédelmi Minisztérium, Magyar Országgyűlés Hivatala, Oktatási Minisztérium, Országgyűlési Biztosok Hivatala, Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága
KIKERES	A közigazgatásban kezelt közérdekű adatok forrásainak és az azokhoz kapcsolódó fogalmak nyilvántartása, azok legfontosabb jellemzőihez nyilvános hálózaton való szabad hozzáférésére alkalmas, a közigazgatási adatnyilvántartás keretrendszerének felállítása és működtetése.	Egészségügyi Minisztérium, Közeledési és Vízügyi Minisztérium
Kormányzati Címtár	Címtár kialakítása a központi informatikai alkalmazások és egyéb más, kormányzati intézményeknél működtetett alkalmazások számára oly módon, hogy az naprakész információkat szolgáltatson az intézmények számára.	Belügyminisztérium, ÁSZ, ORFK, OEP, Földművelésügyi Minisztérium, Állategészségügyi Intézet, Gazdasági Minisztérium, Környezetvédelmi Minisztérium, Közeledési Főfelügyelet, Magyar Országgyűlés Hivatala, Szociális és Családügyi Minisztérium
AGORA	Kormányzati Intranet tartalomszolgáltatási és csoportmunka-támogatási rendszer koncepciójának kialakítása, a tudásmenedzsment módszerek eredményeinek felhasználásával.	
Elektronikus Közbeszerzési Rendszer	A projekt az elektronikus piactér megvalósítását tűzte ki célul a központi költségvetési szervek beszerzéseinek támogatására.	

5) Ajánlások

Elektronikus Kormányzat Program célkitűzéseit csak úgy lehetett sikeresen megvalósítani, ha a kormányzati információs rendszerek fejlesztése során egységes irányelvek érvényesültek. Ezeket az irányelveket korábban az ITB ajánlásai jelentették, amelyeket a 1039/1993. (V. 21.) Korm. határozat értelmében irányadónak kellett tekinteni a kormányzati informatikai beruházások tervezésénél és kivitelezésénél.

Az ajánlások kiemelt szerepet kaptak az Elektronikus Kormányzat Program megvalósítása során, hiszen csak az ajánlások megalkotása teremthetett lehetőséget a különböző tárcák fejlesztéseinek megfelelő irányba terelésére. Az ajánlások meghatározása során nagy hangsúlyt kapott a technológiai fejlődésből fakadó újabb és újabb lehetőségek figyelembe vétele, nyomon követése. Az Elektronikus Kormányzat Főcsoport célul tűzte ki, hogy ezeket az ajánlásokat megújítja, kiegészíti, hogy azok minden tekintetben megfeleljenek a velük szemben támasztott követelményeknek. A főcsoport kiemelt figyelmet fordított az ajánlások életciklusának követésére és folyamatos frissítésükre. A főcsoport által kidolgozott ajánlásokat mutatja be az alábbi táblázat:

Ajánlás	Tartalom
Biztonság	Az IKB csatlakozva az Európai Unió informatikai biztonsági normáihoz, a már meglévő informatika biztonsági ajánlásokat (ITB 8, 12, 16) igazította a jövő normáihoz, karöltve a már Magyarországon meglévő tudásbázissal. A főcsoport ajánlást készített "Informatikai Rendszerek Biztonsági Követelményei és Kialakítása" címmel.
Címtár	Bemutatja a címtár-technológiákat, piaci szereplőket, javaslatokat fogalmaz meg a kormányzati címtár-infrastruktúra megvalósításával kapcsolatban.
Stratégia	Ágazatok informatikai stratégiájának felmérését, stratégia készítésére vonatkozó ajánlást fogalmaz meg.
Middleware	Javaslat a kormányzati portál egyes hasonló funkciót ellátó alkalmazásainak összehangolt működtetésére, valamint a portálhoz történő rendszerintegráció megoldására.
eLearning	Nettutor oktatási keretrendszer pilot bevezetése, továbbá hardware és internet alapismeretek, ECDL tananyag, köztisztviselői alap- és szakvizsga anyagok fejlesztése.
Szoftver ergonómia	Tervezési folyamatok, módszertanok, alkalmazási lehetőségek a szoftver funkcionalitása és felhasználói felülete tekintetében.

6) Döntés-előkészítő elemzések:

Az alábbi táblázat a főcsoport működése során elkészített, legjelentősebb döntés-előkészítő elemzéseit és azok tartalmát mutatja be:⁸

⁸ A táblázatban szereplő eGIF az eGovernment Interoperability Framework, a KÜLTÁR pedig a Kormányülés Támogató Rendszer rövidítése.

Elemzés	Tartalom
eKártya	Az állampolgárok életvitelét, ügyintézését, társadalom-, illetve egészségbiztosítási, egészségügyi szükségleteik kielégítését multifunkciós szolgáltatásokkal támogató elektronikus kártya fejlesztési, -alkalmazási, -bevezetési stratégiája.
Linux	Áttekintést nyújt a Szabad Szoftver Mozgalomról, a nyílt forrású fejlesztési projektek mozgatórugóiról, valamint a felhasználásukból származó előnyökről. A tipikus vállalati környezetben használatos informatikai eszközök funkció alapú rendszerezését, a legnépszerűbb nyílt forráskódú megvalósításokat mutatja be.
eGIF	Az Egyesült Királyságban indított, informatikai szabványok kialakítására épülő interoperabilitási kezdeményezést, valamint az alkalmazásával járó előnyöket és hátrányokat mutatja be.
MeH személyügyi rendszer	Rendszerterv, amely logikai szinten tartalmazza a kialakítandó személyügyi információs rendszer egészének és moduljainak funkcionális felépítését, egymáshoz való viszonyát, adatmodelljét és annak leírását.
KÜLTÁR	A kormányzati döntéshozatal folyamatának felmérése, a folyamat informatikai támogatását megvalósító KÜLTÁR rendszer koncepciója és megvalósíthatósági tanulmánya.

Szabályozási főcsoport

Feladatok

A Szabályozási Főcsoport legfontosabb feladata az Európai Unió követelményeit szem előtt tartva, a hírközlés és az informatika széles körű alkalmazásának jogi és szabályozási hátterének kialakítása volt. E tevékenység keretében kiemelt feladata volt a hírközlésről szóló 2001. évi XL. törvény előkészítése, és az azzal összefüggő kérdések megoldása, továbbá az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény, illetve az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény előkészítése, továbbá minden ezen törvények végrehajtási rendeleteinek megalkotása.

A Szabályozási Főcsoport a nemzeti informatikai és hírközlési politika kialakítását, annak végrehajtását, az informatikai és hírközlési szolgáltatások, tevékenységek fejlesztését tekintette kiemelt feladatának. Ennek keretében kialakította az informatikai és hírközlési tevékenységekre, szolgáltatásokra vonatkozó jogszabályokat. Tevékenysége során részt vállalt a távközlési szabályozás műszaki feltételrendszerének és szabványosításának, valamint az ágazat statisztikai rendszerének kialakításban. Szakterületén szerepet vállalt az Európai Unió csatlakozás előkészítésében és az EU jogharmonizációs tevékenységében.

Előkészítette az Informatikai Kormánybiztos hatáskörébe tartozó előterjesztéseket, jogszabály-tervezeteket, lebonyolította ezek közigazgatási egyeztetését és ellátta a törvényjavaslatok országgyűlési vitájával kapcsolatos feladatait. Figyelemmel kísérte a hírközlési, informatikai tárgyú, valamint az információs társadalommal kapcsolatos jogszabályok gyakorlati alkalmazását, előkészítette ezek jogszabály-módosításait. Más tárcáknál is kezdeményezte a jogszabályok olyan módosítását, mely

elősegíthette a hírközlési, informatikai ágazat fejlődését, illetve átláthatóbb szabályozását. Folyamatos szakmai kapcsolatot tartott fenn az ágazati szakmai, illetőleg érdekképviselői szervezetekkel és az egyes szolgáltatókkal.

Eredmények

Jogszabályok előkészítése

2001. évi XL. törvény a hírközlésről

A főcsoport által előkészített, a hírközlésről szóló 2001. évi XL. törvényt júniusban fogadta el a parlament. A hírközlés szinte teljes spektrumát lefedő kerettörvény lefektette a távközlési, a postai és az informatikai infrastruktúra piac működésének alapvető szabályait, illetve a hírközléssel összefüggő tevékenységet végzők, továbbá a szolgáltatók és a felhasználók jogait és kötelezettségeit. Szabályozta az elektronikus média távközlési-infrastrukturális követelményrendszerét, bár nem rendelkezett az informatika és az elektronikus média egyéb tartalmi, szerződési, szolgáltatási területeiről.

A törvény meghatározta a hírközléssel kapcsolatos állami feladatokat, az állami feladatokat ellátó intézményrendszert, valamint az állami és hatósági eljárások rendjét.

A postáról, a távközlésről és a frekvenciagazdálkodásról szóló ágazati törvények egyidejűleg, 1993. július 1-jén léptek hatályba. Az azóta eltelt időszak igazolta, hogy alapvető rendelkezéseik helytállóak voltak:

- kialakult a többszereplős hírközlési piac,
- sikeresen végbement a távközlési szektor legnagyobb szolgáltatójának privatizációja,
- a tőkebeáramlás eredményeként jelentős információs infrastruktúrafejlésztés valósult meg: megszűnt az ellátatlanság, a lakosság és a nemzetgazdaság számára elérhetővé váltak az igényelt szolgáltatások.

A hírközlésben tapasztalható konvergencia, azaz a posta, a távközlés, az elektronikus média és az információs társadalom szolgáltatásai közötti határok elmosódása miatt a törvény egységes szerkezetben fogalmazta meg az ágazatot szabályozó rendelkezéseket.

A törvény megalkotásának alapvető céljai a következők voltak:

- a hírközlési piac újraszabályozása az Európai Unió követelményeinek megfelelően;
- a hírközlési verseny fejlődésének elősegítése;
- közérdekű szolgáltatások elérhetőségének és szabad forgalmának biztosítása;
- a hírközlési infrastruktúra fejlődéséhez szükséges versenysemleges szabályozás megteremtése;
- az alapvető fontosságú hírközlési szolgáltatásokhoz való egyetemes hozzáférés lehetővé tétele;

- a fogyasztók érdekeinek védelme;
- a hírközléssel összefüggő adatvédelmi kérdések, környezetvédelmi követelmények, valamint a korlátos erőforrásokkal való hatékony gazdálkodás szabályozása.

A törvény a fenti célok elérése mellett a folytonosságot és a reform zökkenőmentes végrehajtását is biztosította.

A törvény által kezelt súlyponti kérdések:

- a távbeszélő koncessziók kizárólagos időszakának lejártával váljon teljessé a liberalizáció;
- a fogyasztók érdekében fokozódjon a verseny;
- a szereplők együttműködése követelmény;
- a liberalizált piacon fokozódjon a felelősség és az ellenőrzés;
- a legalapvetőbb hírközlési szolgáltatások legyenek továbbra is mindenki számára elérhetőek;
- az ágazatot készítse fel az EU-csatlakozásra;

2001 évi. XXXV. törvény az elektronikus aláírásról

A magyar gazdaság versenyképességének hosszú távú megőrzése, növelése érdekében nélkülözhetetlenné váltak az elektronikus üzleti kapcsolatok. Az elektronikus üzletvitel fejlődésének feltétele a hitelesség és sértetlenség biztosítása, nyílt hálózati kommunikációs technológiák használata esetén.

A papír mint hagyományos adathordozó felhasználása esetén a nyilatkozatokat az emberi kézírás, aláírás hitelesíti. A számítástechnikai eszközök és az Internet világában szükségessé vált a kézíráshoz fűződő hitelesítési funkció átültetése az elektronikus üzenetekre vonatkozóan. Ennek szabályozására a parlament 2001. május 29-én elfogadta az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvényt, amely 2001. szeptember 1-jén lépett hatályba.

A szabályozás értelmében az elektronikus formában létező elektronikus aláírással ellátott dokumentumok is bizonyító erővel bírnak. A jogszabályok által hitelesnek és joghatások kiváltására alkalmasnak elismert elektronikus aláírást meghatározott technológiával lehetett létrehozni. Az elektronikus aláírásról szóló törvény meghatározta azokat a feltételeket, amelyek teljesülése esetén az elektronikus aláírás egyenértékűnek tekinthetővé vált a saját kezű aláírással.

Az elektronikus aláírás olyan, a dokumentumhoz csatolt digitális jelsorozatként került meghatározásra, amely a dokumentum tartalmából és az aláíró kizárólagos tulajdonában lévő, egyedi kulcsból (ami szintén digitális kód) bonyolult matematikai eljárás során állítható elő. Az érvényes aláírás a fogadó fél számára garancia a küldő személyazonosságára nézve és arra, hogy a dokumentum az aláírás elhelyezése óta nem változott meg.

Az elektronikus aláírásról szóló törvény az elektronikus aláírások három típusát különbözteti meg. Az „egyszerű” elektronikus aláírások közé tartozik mindenfajta, akár technikai biztonságot nélkülöző eljárás is, amikor az aláíró egy elektronikus szöveg, vagy elektronikus levél (pl. e-mail) végére írja a nevét, vagy más azonosítóját. A „fokozott biztonságú” elektronikus aláírás alkalmas az aláíró azonosítására és egyedül-

állóan hozzá köthető. Olyan eszközzel hozzák létre, amely kizárólag az aláíró befolyása alatt áll, valamint a dokumentum tartalmához olyan módon kapcsolódik, hogy minden - az aláírás elhelyezését követően az iraton, illetve dokumentumon tett - módosítás érzékelhető. A „minősített” vagyis fokozott biztonságú elektronikus aláírás biztonságos aláírás-létrehozó eszközzel készül, amely hitelesítése céljából minősített tanúsítványt bocsátottak ki. A törvény szigorú szakmai és megbízhatósági követelményeket állított fel mind a biztonságos aláírást létrehozó eszközre, mind pedig a minősített tanúsítványt kiállító hitelesítés-szolgáltatókra vonatkozóan.

A törvény kimondta, hogy az aláírás elfogadását megtagadni nem lehet kizárólag amiatt, hogy az elektronikus formában létezik. Az elektronikus aláírás létrehozása során olyan kódsorozatot képeznek, amely matematikai algoritmussal készül, és a hitelesítendő üzenetek végéhez van csatolva. Az elektronikus aláírás alkalmazása a gyakorlatban úgy működik, hogy a felhasználó az elküldendő üzenetét egy kattintással tömöríti egy 30 karakterből álló lenyomattá, ezt pedig privát kulcsával kódolja. Ezt a küldeményt hívja a köznyelv elektronikus aláírásnak.

A törvény meghatározta az elektronikus dokumentum fajtáit is, vagyis azokat az adatokat, amelyeket elektronikus aláírással lehetett ellátni.

Az elektronikus aláírás megbízható alkalmazásához bizonyos technikai feltételek megteremtésére volt szükség. Ennek érdekében fejlesztették ki az úgynevezett nyilvános kulcsú technológiát. A törvény elsősorban erről a technológiáról és annak szabályozásáról szól.

A törvény legfontosabb funkciója továbbá, hogy meghatározza az elektronikus aláírással ellátott dokumentumok bizonyító erejét, másrészt pedig az aláírás felhasználásának lehetőségeit, illetve korlátait. A törvény a biztonsági követelmények függvényében kapcsol különböző jogkövetkezményeket az elektronikusan aláírt dokumentumokhoz.

A miniszterek - a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszterrel egyetértésben - felhatalmazást kaptak arra, hogy a hatáskörükkel érintett ágazat tekintetében rendelettel szabályozzák azoknak a jogviszonyoknak a körét, amelyekkel kapcsolatos államigazgatási eljárásokban mód van kizárólag elektronikus iratok, illetve dokumentumok használatára. A miniszterek szabályozhatták továbbá az elektronikus iratok, elektronikus dokumentumok és elektronikus aláírás alkalmazásával történő ügyintézés sajátos szabályait.

A helyi önkormányzatok felhatalmazást kaptak arra, hogy rendeletben szabályozzák azoknak a lakossági szolgáltatásoknak és államigazgatási eljárásoknak a körét, amelyekben illetékességi körükben lehetőséget adnak a kizárólag elektronikus iratokkal, illetve dokumentumokkal történő ügyintézésre.

2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről

Az Országgyűlés 2001. december 18-án fogadta el az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvényt. Az Európai Unió jogszabályokkal harmonizáló törvény következtében egyrészt nőtt a magyar gazdaság nemzetközi versenyképessége, másrészt lehetővé vált az elektronikus kereskedelmi kapcsolatokban a fogyasztók jogainak védelme. A törvény keretszabályokat állított fel az internetes szolgáltatások vonatkozásában.

Az elektronikus kereskedelemről szóló törvény tárgyi hatálya kiterjed minden olyan információs társadalommal összefüggő szolgáltatásra, amelynek célja áruk, illetve szolgáltatások elektronikus úton történő, üzletszerű értékesítése, beszerzése, cseréje. A törvény rendelkezései az elektronikus kereskedelmen kívül kiterjednek az egyéb információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokra is. Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások fogalma lefedte az ellenszolgáltatás nélkül, elektronikus úton nyújtott szolgáltatások körét is.

A törvény területi hatálya alá tartoztak a Magyar Köztársaság területéről nyújtott szolgáltatások mellett a Magyar Köztársaság területére irányuló információs társadalommal összefüggő szolgáltatások is.

A törvény kiemelt célja a fogyasztók jogainak védelme az elektronikus úton lebonyolított kereskedelmi ügyletekben. Részletesen szabályozza a szerződéskötés valamennyi mozzanatát. Az ügyletek során a felek számára előírja, hogy közöljenek egymással minden szükséges információt, így a szolgáltatás igénybe vevője tisztában lehet a másik fél személyével és amennyiben szükséges, vele szemben jogait érvényesíteni tudja. A törvény kötelezi továbbá a szolgáltatókat, hogy az azonosításukhoz szükséges adatokat folyamatosan és közvetlenül tegyék hozzáférhetővé.

A részletes szabályozás a szolgáltatók tevékenységét is nagyban segítette, egyértelművé téve a szabályszerű kereskedéshez szükséges lépéseket. Jelentős súllyal szerepel a törvényben a szolgáltatók felelősségének szabályozása, amely a szolgáltatók mögöttes felelősségét állapítja meg az általuk hozzáférhetővé tett jogsértő tartalmak vonatkozásában. A felelősségi rendszer és az ahhoz kapcsolódó eljárási rend differenciált kidolgozása biztosította az Interneten elkövetett jogsértések elleni hatékony fellépést, és arra is lehetőséget teremtett, hogy a jogsérelem orvoslásában a szolgáltatók is hatékonyan közreműködjenek. Az elektronikus kereskedelemi törvény megfelelő kiindulási alapot nyújtott a további szabályozás számára az állam, valamint az önszabályozás szintjén.

1057/2001. (VI.21.) Korm. határozat

Az 1057/2001. (VI.21.) Korm. határozat a közigazgatás továbbfejlesztésének 2001-2002. évekre szóló kormányzati feladattervéről 2001. június 21-én jelent meg. A határozatban megfogalmazott feladatok a következők:

- közigazgatást érintő átfogó informatikai program elkészítése;
- közigazgatási adatvagyon-nyilvántartás létrehozásának részletes menetrendje;
- módszertani segítség nyújtása az informatika közigazgatásbeli szerepének növeléséhez;
- elektronikus csoportmunka bevezetése és fejlesztése;
- papírmentes irodák kialakítása;
- elektronikus feladatmenedzselés;
- megosztott adatok kezelése;
- elektronikus időtervezés;
- határidő-figyelés;
- hivatalnoki kar informatikai ismeretének növelése;
- kormányzati iratkezelési projekt végrehajtása;
- felkészülés a költség-haszonelemzéshez szükséges adatokhoz való hozzájutás feltétel-rendszerének megteremtésére.

Törzskar

Feladatok

A törzskar Sík Zoltán informatikai kormánybiztos munkáját közvetlenül segítette. Az adminisztratív feladatokért felelős titkárság mellett a PR- és sajtófeladatokért felelős kommunikációs csoportot, a szervezet működéséért felelős Szervezési Főosztályt, valamint a nemzetközi szervezetekkel, kormányzati és nem kormányzati szervekkel való együttműködés fejlesztéséért felelős Nemzetközi ICT Koordinációs Főosztályt is magában foglalta.

Együttműködések

Hazai kapcsolatok

Az IKB együttműködést kezdeményezett a Magyar Tudományos Akadémiával, amelynek hatására az MTA elnöke és a MeH minisztere 2002. március 11-én együttműködési megállapodást kötött az elektronikus kormányzat tudományos háttérének fejlesztéséről. A megállapodás eredményeként létrejött az E-kormányzat Akadémiai Bizottsága (EKAB).

A Bizottság szaktudományos kutatásokat ösztönzött a polgárok és az állam közötti kommunikáció kérdéseiről. Ezek alapján áttekintéseket készített, ajánlásokat fogalmazott meg az információs és kommunikációs technológiák közösségi felhasználásának nemzetközi tendenciáiról, valamint hazai tapasztalatairól, lehetőségeiről.

Nemzetközi kapcsolatok

A kormányzati informatika magas szintű művelésének, az elektronikus kormányzás bevezetésének fontos feltétele volt a szakterület nemzetközi kapcsolatrendszerének biztosítása. Az IKB Elektronikus Kormányzat Főcsoportja és ennek kormányzati informatikát művelő elődszervezetei az évek során jelentős nemzetközi kapcsolatrendszert alakítottak ki. Az Informatikai Kormánybiztosság mintegy 60 nemzetközi szervezetben és munkacsoportban képviselte az ország érdekeit a távközlés és az informatika valamennyi területén. A kapcsolatrendszert jellemző tevékenységi kör alapvetően két csoportra osztható. Az első a képviseleti munka a nagy integrációs szervezetek, mint EU (IDA program⁹, TAC-WHAM¹⁰), OECD (DSTI¹¹, ICCP¹², PUMA¹³) informatikai munkabizottságaiban, projekt szervezeteiben, a második pedig az elektronikus kormányzattal és az ehhez kapcsolódó technológiákkal foglalkozó speciális nemzetközi szervezetekben (ICA¹⁴, GOL-IN¹⁵, EEMA¹⁶) ellátott tevékenység.

Budapesti egyezmény

Az Európa Tanács tagállamai és a többi aláíró állam – köztük Magyarország is – 2001. novem-ber 23-án megkötötte a Budapesti Egyezményt a számítástechnikai bűnözés megfékezése érdekében. Az Egyezmény szerint a megfelelő jogszabályok elfogadása és a nemzetközi együttműködés megoldást jelent a számítógépes bűnözés jogi problémáira. Az Egyezmény elfogadását a civil szférával és az üzleti élet képviselőivel folytatott egyeztetések előzték meg, amelyeken elhangzott javaslatok beépítésre kerültek a dokumentumba.

Az Egyezmény értelmében Magyarországon büntethetővé vált a számítógépes hálózatokba való illetéktelen behatolás, valamint a tiltott pornográf képek tartása. Az Egyezmény hatására módosultak a büntetőjogi törvények, eljárásrendek.

Pályázatok lebonyolítása

Rövid idő alatt rengeteg pályázati folyamatot kellett lebonyolítani, amihez szükség volt egy megfelelő pályázatkezelő rendszerre. A GM felajánlotta segítségét a pályázatok lebonyolításához, azonban megoldásaik túlzottan költségesek és KKV-ra specializáltak voltak, így nem feleltek meg az IKB pályázatok kezeléséhez. A Kormánybiztosság ezért úgy döntött, hogy saját, egyedi pályázatkezelő rendszert alakít ki. A rendszer létrehozásakor fontos szempont volt, hogy a pályáztatás minél kevesebb papírfelhasználással járjon, helyette elektronikus megoldások kerüljenek bevezetésre.

---

9 Interchange of Data between Administrations.

10 Working Group on Horizontal Actions and Measures!

11 Directorate for Science, Technology and Industry.

12 Information, Computer and Communication Policy.

13 Public Management Committee.

14 International Council for Information Technology in Government Administration.

15 Government On-line International Network.

16 European Electronic Messaging Association.

FORRÁSOK

2001. évi XXXV. törvény az elektronikus aláírásról

Forrás: <http://www.complex.hu/kzldat/t0100035.htm/t0100035.htm>

Letöltés ideje: 2014.12.20.

2001. évi XL. törvény a hírközlésről

Forrás: <http://www.complex.hu/kzldat/t0100040.htm/t0100040.htm>

Letöltés ideje: 2014.12.20.

2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről

Forrás: <http://www.complex.hu/kzldat/t0100108.htm/t0100108.htm>

Letöltés ideje: 2014.12.20.

Dombi Gábor: Kormányzati interjú: Stumpf István, 1999, Synergon Magasyn

Forrás: http://www.synergon.hu/data/cms8657/magasyn_1999_4.pdf

Letöltés ideje: 2014.12.04.

Informatikai és Távközlési Kormánybiztosság: Kormányzati Informatikai Stratégia, 1998

Forrás: web.itf.njszt.hu/23r4r23r/uploads/2013/08/NKIS-V82.doc

Letöltés ideje: 2014.12.04.

ITB Dokumentumtár: Áttekintés az Informatikai Tárcaközi Bizottság ötéves (1991-1996) tevékenységéről, 1997

Forrás: <https://web.archive.org/web/19971023071757/http://www.itb.hu/dokumentumok/1997/itb5eve/>

Letöltés ideje: 2014.12.04.

Miniszterelnöki Hivatal Informatikai Kormánybiztosság: Nemzeti Információs Társadalom Stratégia, 2001

Forrás: http://itf.njszt.hu/23r4r23r/uploads/2013/08/nits_kesz.doc

Letöltés ideje: 2015.10.05.

Sík Zoltán előadása

Forrás: <http://www.otk.hu/cd01/plenaris/sik%20zoltan.htm>

Letöltés ideje: 2014.12.04.